

КІЛЬКІСНІ (МАТЕМАТИЧНІ) МЕТОДИ ПРИ ВИВЧЕННІ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН (НА ПРИКЛАДІ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ)

*Гулянович І.М. (Одеська державна академія будівництва та архітектури,
м. Одеса, Україна)*

В процесі вивчення будь-якої епохи вчені стикаються зі значною кількістю цифрових даних, які описують податки, майнові статки, ціни на різноманітні товари й продукти харчування тощо.

Виділяють наступні кількісні (математичні) методи: вибіркового, регресивного, кореляційного, дисперсійного й інших.

Вибірковий метод дозволяє визначити особливості розвитку певної дійсності у конкретних точках (співвідношення кількості жителів по статях, релігійній приналежності тощо).

Регресивний аналіз допомагає зрозуміти особливості формування політичної, економічної системи, складання певних правових норм, але його можливо використовувати, коли предмет вивчення перебуває у найбільш зрілому (доконаному) вигляді (розвиток України у період княжої доби, тощо).

Кореляційний метод (кореляції варіаційних рядів) потрібно використовувати при вивченні соціально-економічних процесів й він дозволяє кількісно підкріпити чи спростувати ті чи інші оціночні судження («сильний вплив», «вирішальне значення», «певний вплив», «значна підтримка»). Наприклад, виявити співвідношення економічних, соціальних і релігійних факторів у козацькій революції у середині XVII ст.

Дисперсійний аналіз називають статистичний метод аналізу результатів, які залежать від дії кількісних чи якісних факторів. Його можна використовувати для пояснення спільного впливу економічних факторів, що не піддаються кількісному виміру (динаміка зростання цін на певну сировину чи продукти харчування). Суть методу в тому, що загальна варіація результуючого показника розчленовується на частини, відповідні роздільного й спільного впливу різних якісних факторів, і залишкову варіацію, акумулюючі вплив усіх неврахованих факторів.

Кількісні методи у вивченні історії України ефективні, наприклад, під час аналізу масових джерел. Їх доцільно використовувати не ізольовано, а поряд з іншими.